ОДОБРЯВАМ: /П/
ЗАХАРИ СИРАКОВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ

П Р О Т О К О Л № 4/2024
от проведено заседание на Постоянната областна епизоотична комисия

Днес, 25 октомври 2024 г., от 11:00 часа в зала 115 на Областна администрация Смолян се проведе заседание на Постоянната областна епизоотична комисия (ПОЕК). От 16 членове на ПОЕК, присъстват 12 членове, като е налице необходим кворум за вземане на решения. Присъстващите са обхванати в приложен към протокола присъствен списък.

Заместник областният управител и заместник-председател на ПОЕК, **Андриян Петров**, откри заседанието на ПОЕК, като каза, че то се свиква по разпореждане на изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните, д-р Светлозар Патарински, във връзка с констатирани огнища на болестта шарка по овцете и козите на територията на Република България. На днешното заседание трябва да се набележат конкретни мерки за предотвратяване на проникването и разпространението на болестта на територията на област Смолян, а също и инвентаризиране на местата в общините, определени за загробване в случай на потвърдено огнище. Членовете на ПОЕК предварително са запознати с издадените заповеди на БАБХ и ОДБХ и няма да се изчитат, за да има повече време за обсъждане. След което представи следния дневен ред:

1. Представяне на актуална информация за епизоотичната обстановка по отношение на заболяването шарка по овцете и козите.
2. Набелязване на конкретни мерки за предотвратяване на проникването и разпространението на болестта на територията на област Смолян и инвентаризиране на местата в общините, определени за загробване в случай на потвърдено огнище.
3. Други.

Нямаше други предложения за включване в дневния ред, същият беше гласуван и единодушно приет.

По първа точка от дневния ред думата беше дадена на **д-р Жана Шишкова** и **д-р Валентина Мелемова** за представяне на епизоотичната обстановка в област Смолян по отношение заболяването шарка по овцете и козите.

Д-р Шишкова започна своето изложение като каза, че на 16 октомври е констатирано първично огнище на шарка в с. Узунджово, Хасковско. Във фермата, която е засегната са се отглеждали 307 бр. овце и 217 бр. кози. На 17 октомври е констатирано вторично огнище в същото село със засегнати 313 бр. овце, като второто огнище е технологично свързано с първото. Във връзка с това, от 18 октомври са въведени допълнителни мерки, които са насочени най-вече към защита здравето на животните и запазване на стопанствата на животновъдите, тъй като при това заболяване стопанските загуби са високи. Шарката по овцете и козите не е заболяване, което да носи риск за човешкото здраве, вирусът не е устойчив на дезинфекция и термична обработка на месото и

4700 Смолян, бул. „България“ № 14
тел.: +359 301 60 192, факс: +359 301 62 333
e-mail: governor@region-smolyan.org
web: www.sm.government.bg

млякото, но носи значителни загуби за стопаните, тъй като заразените животни не могат да бъдат лекувани и се налага да бъдат умъртвени. На сайта на БАБХ също има публикувана информация, която е разпространена и сред животновъдните асоциации, за да стигне до животновъдите относно разпространението на шарката и въведените рестрикции. Със заповеди на изпълнителния директор на БАБХ в областите Ямбол, Хасково и Стара Загора в срок до 30.11.2024 г. са забранени търговията, придвижването, включително излизането на паша, транспорта на дребни преживни животни (ДПЖ), с изключение на тези, предназначени за незабавно клане или на такива, преминаващи транзит. Клането на ДПЖ с произход от животновъден обект, попадащ в рамките на населените места от посочените области се извършва само след клиничен преглед от официален лекар в рамките на 24 часа преди движението на животните и лабораторни проби, взети в рамките 72 часа преди движението. Придвижването на животните трябва да е по утвърден маршрут, без спиране и със задължителна дезинфекция на транспортните средства. Предвижда се и разрешителен режим от страна на ОДБХ по произход на животните и на ОДБХ в местоназначението, където животните трябва да се придвижват, но след уведомяване от оператора. В областите като Смолян, Благоевград, Сливен, Бургас и Кърджали до 30.11.2024 г. се разрешава клане, при спазване на посочените изисквания и движение за доотглеждане на животните, но след преглед от официалния лекар 24 часа преди движението, отрицателни проби, взети 72 часа преди движението и уведомяване от едната ОДБХ до другата ОДБХ. Отново движението трябва да е по одобрен маршрут, без спиране и със задължителна дезинфекция на транспортните средства. Към момента, в нашата област не е забранено пашуването. Трябва да се изостри вниманието на животновъдите и кметовете за заболяването и при съмнение да се обръщат към официалните ветеринарни лекари на територията на съответната община за вземане на проби за изследване. Инкубационния период при заболяването е от 4 до 21 дни, но обикновено е 1-2 седмици, след което животните проявяват признаци на болестта. ОДБХ също имат издадена заповед, с която са въведени конкретни мерки за територията на областта. Заболяването шарка е много разпространено в Северна Гърция и Турция. Към 23.10.2024 г. в Гърция са установени над 104 бр. огнища и са умъртвени 17 500 бр. овце и кози. Към момента в Гърция всички кланици са затворени с цел да се блокира разпространението на заболяването. И тъй като огнищата са предимно в Северна Гърция (Комотини, Ксанти, Кавала, Пенелопес и област Магнисия между Атина и Солун), което говори за безразборно движение на животните и за това трябва да се предприемат действия за недопускане на заболяването в България. Необходимо е да се засили контрола и от страна на кметове и лекари.

Д-р Мелемова запозна членовете на комисията със симптомите и начина на разпространение на заболяването шарка по овцете и козите. Шарката е силно контагиозно вирусно заболяване, протичащо остро с изриви по кожата и лигавицата на дихателната и храносмилателната системи. Заболяването е включено в лист „А“ на Международното бюро по епизоотиите в Париж. Причинителят е ДНК съдържащ вирус, който е силно устойчив на изсушаване и ниски температури, чувствителен на слънчева светлина. Инкубационният период средно е 8 дни. Започва с огнетено състояние, анорексия, треска, 40-42° температура, оток на клепачите, гнойни изтечения от очите и носа, затруднено дишане, ускорен пулс. След 1-4 дни се появява характерен папулозен кожен изрив по главата, корема, вътрешната страна на бедрата, около половите органи, основата на опашката. Изривите по кожата започват с червени петна и папули и преминават в черни кръгли крусти и открити рани. По лигавиците се констатират дребни рози и язви, понякога се явяват и мастити. За около 3-4 седмици при обикновената форма настъпва оздравяване, но не са редки случаите на усложнения с пневмонии, гастроентерити, гнойни артрити и аборти. Агнетата боледуват по-тежко от възрастните овце. При козите шарковите изриви се

явяват най-често по кожата на млечната жлеза. По принцип, на неокосмените части по-лесно се визуализират тези изриви. Като материал за лабораторна диагностика се изпращат крусти от кожните поражения, променени части от белите дробове, приготвят се препарати за пряка имунофлорисцентна микроскопия. Болните овце и кози не се лекуват, а се унищожават съгласно инструкция за шарката. Преболедувалите животни изграждат имунитет, който ги предпазва от ново боледуване една и повече години. За имунопрофилактика у нас се произвежда ваксина, която се аплицира подкожно под лакътя и имунитета продължава една година. Като профилактика, в страната не се допуска внос на животни, месо, кожи и вълна от страни с върлуваща шарка. Задължително е карантинирането на внесените животни. Вносното месо се насочва за термична обработка, за консерви, извършва се дезинфекция на внесените кожи и вълна чрез фумигация и формалинови отвари. Ако в продължение на 6 месеца в страната не се констатират нови случаи на шарка, Международното бюро по епизоотиите в Париж официално декларира, че страната е свободна от болестта. Но по-важното е да не се допуска възникване и разпространение на болестта.

Г-жа Бойка Кирякова попита дали правилно е чула, че животните развиват анорексия.

Д-р Мелемова и д-р Асен Гънгаров поясниха, че това е един от признаците на болестта, животните не се хранят и отслабват, омърлушени са.

Д-р Мелемова продължи като каза, че за това се определят предпазни и надзорни зони около огнищата, за да бъде ограничено излизането на животните и продукцията от тези, които са болни извън зоните. Това се прилага основно при всяко едно заразно заболяване и се спазва стриктно. На територията на област Смолян се изпълнява Програма за надзор на болестта, както и на други трансгранични болести по животните, като шап по чифтокопитни, чума по дребни преживни, заразен нодуларен дерматит и др. Вземат се периодично проби от частните ветеринарни лекари и се извършват клинични прегледи на животните, ОДБХ контролират и всеки месец се отчита изпълнението на програмата. Към днешна дата има констатирани и обявени огнища на бруцелоза, в Барутин на ку-треска. Наблюдават се и животните и хората, като и двете болести са зоонози. Препоръча млякото да се консумира след термична обработка. Има и Африканска чума по диви свине, но това заболяване си циркулира в дивата природа.

Г-н Петров каза, че ситуацията не е приятна и следва да се вземат необходимите мерки, защото съществува риск заради това, че болестта не се предава на хората, да бъде неглижирана. В случай, че се засягаха и хората, мерките щяха да бъдат много по-сериозни. Предвид ситуацията в Северна Гърция и това, че през граничните пунктове непрекъснато се пътува, въпреки че не сме в активен туристически сезон, но все пак има обмен както на туристи, така и на хора, които посещават двете страни по различни икономически причини, а също и чрез движение на самите животни има риск диапазона на заболяването да се разшири и да излезе извън Хасково. При една такава болест икономическите загуби са големи и ще бъде жалко за хората, които години са инвестирали за създаване и отглеждане на стадата, за кратък период да унищожат животните и да започнат отначало. За това е много важно да се вземат всички необходими мерки и да се приложат ефективно от всички – граничен контрол, кметове, стопани, ветеринарни лекари.

Премина се към <u>втора точка</u> от дневния ред, по която **г-н Петров** запозна членовете на комисията подробно с мерките от заповедта на Директора на ОДБХ – Смолян.

Д-р Мелемова допълни, че ветеринарите винаги разчитат и на останалите институции като МВР, ДАИ, РДГП. Важно е всички тези служби с контролни функции когато установят нерегламентиран превоз на животни да сигнализират ветеринарните

органи. През годините се е доказало много доброто взаимодействие, което е необходимо да продължи. Има малък проблем само събота и неделя, когато е неработен ден за служителите на ОДБХ, но въпреки това се старят да реагират на всички сигнали. Важна е ролята на кметовете. При съмнение за болест, реда за уведомяване е: стопанин, кмет и регистриран ветеринарен лекар (РВЛ) от Областната колегия на Българския ветеринарен съюз – област Смолян, защото те са най-близо до стопанствата и животните. РВЛ изпълняват програмите за надзор, лечебната дейност в обекта, ако може да се каже, че за животните те са както личните лекари при хората. Добра е връзката между стопанин, кмет, РВЛ и официален ветеринарен лекар на дадената община, като тези взаимоотношения са много важни и допринасят за това, по-навреме да се установят първите признаци на болестта, а тя лесно се забелязва, което води до по-бързото вземане на съответните мерки.

Г-н Петров зададе въпроса, кой е най-прекия път за уведомяване на стопаните.

Д-р Мелемова отговори, че най-прекия път е чрез кметствата. Така се процедира от години. Правени са срещи с кметовете, всяка община събира кметовете и кметските наместници и след това чрез тях се разпространява информацията. В едно малко населено място, новините бързо се разпространяват.

Д-р Шишкова допълни, че е важно да се правят срещи на РВЛ със стопаните. И разбира се, да се поддържа връзката между РВЛ и официалните ветеринарни лекари по общини, които контролират РВЛ. Изрази мнение, че на първо място са РВЛ, след това са кметовете и животновъдите. Животновъдите ще бъдат запознати и от двете страни, защото всеки един животновъд е сключил договор с определен РВЛ.

Д-р Мелемова наблегна на районирането, т.е. района, в който се формират взаимоотношения между стопани, лекари и кметове. Района вече не е на ниво дадено населено място, а на район. Един лекар обхваща повече населени места от няколко общини. Изрази съгласие, че когато възникне заболяването, естествено е, че първо се уведомява ветеринарния лекар, което е и безспорен факт. Но по отношение на информираността на населението, това вече е задължение на кметовете и кметските наместници. Лекарят е близо до животните и до стопаните само в случаите, когато става въпрос за възникнало заболяване. Добре би било лекарят и да уведомява, когато има възможност. Информационната кампания тръгва от област, община, малки населени места. На ГКПП „Златоград“ на територията на областта, както и на всички гранични пунктове, са инсталирани дезинфекционни установки, които извършват дезинфекция на всички транспортни средства, които преминават през тях. Има и животни, които преминават през границата и пашуват в Българската територия. В тези случаи се разчита за сигнализиране от страна на горските служители, на служителите от гранично, и от кметовете. Практиката, която се е наложила през годините е следната: когато на пътя се установи нерегламентиран превоз на животни, се обаждат на д-р Мелемова или на официалния лекар на общината. Ако се установи преминаване на животни през границата, се обаждат на кмета, така са свикнали хората. А след това кметовете уведомяват директора на ОДБХ или официалния лекар, или д-р Мелемова, или дори друг ветеринарен лекар, когото познават. Всички служби са взаимосвързани и до сега взаимоотношенията са на много добро ниво.

Г-н Петров изрази мнение, че е добре, че нямаме пазари за животни на територията на областта. Но е възможно през областта да преминат животни, които се придвижват до пазарите в Кърджали, например. Важно е да се засили контрола за нерегламентирано превозване или преминаване на животни през границата. А на територията на областта се спазват мерките, посочени в издадените заповеди. Да не се смесват стадата, да се спазват мерките за биосигурност.

Д-р Гънгаров каза, че регистрираните ветеринарни лекари постоянно са на терена и са с повишена бдителност, изпълняват си задълженията, които са им вменени, участват в заседанията на епизоотичните комисии.

В оформила се дискусия, г-жа Гарова каза, че едновременно с изпращане на покана за свикване на Областната епизоотична комисия, са уведомени кметовете, че следва да проведат общински епизоотични комисии, като са им изпратени и издадените заповеди на БАБХ и на ОДБХ.

Г-жа Племена Хаджиева се включи в дискусията като каза, че чрез общинските служби по земеделие могат да разпространяват налични материали и да уведомяват стопаните, включително чрез интернет страницата на дирекцията, която е често посещавана.

Оформи се дискусия отново за най-бързия и подходящ начин за уведомяване на стопаните за наличието на заболяването и мерките, които следва да се спазват от тях. На въпрос колко е броя на овцете в областта, д-р Мелемова отговори, че през годината варират между 34 000 - 40 000 бр. дребни преживни животни, които предимно са концентрирани в по-малко на брой, но по-големи стопанства. Големите животновъди са запознати с това как да се грижат за животните, освен да ги нахранят. Контактуват непрекъснато с ветеринарните лекари, с кметовете, участвали са в редица срещи, организирани от МЗХ. Ежемесечно се извършват прегледи в големите животновъдни стопанства на базата на оценка на риска и всеки месец тази дейност се отчита. През три месеца се вземат кръвни проби, т.е. вземат се достатъчно мерки както от регистрираните, така и от официалните ветеринарни лекари, но не може да се предотврати нерегламентирания превоз или нерегламентирано преминаване през граница на животните.

Г-н Петров попита как стоят нещата с инвентаризиране на местата за загробване, в какво състояние са, има ли действия от страна на общините, за да имаме готовност, в случай, че се появи огнище на територията на областта.

Д-р Мелемова изрази задоволство, че в областта няма огнище, но поделенията на ОДБХ са в състояние на повишена готовност.

Д-р Шишкова допълни, че специализираната техниката на ОДБХ също е в готовност, имат налични дезинфектанти.

По трета точка от дневния ред нямаше желаещи за изказване и поради изчерпване на дневния ред, **г-н Петров** благодари на всички за участието и активността, и закри заседанието на ПОЕК.

Изготвил: ...../п/.....
Стефка Гарова
Началник отдел КАКРР

Съгласувал: ……/п/…….
Андриян Петров
Заместник областен управител